

AVANS DE L' EXPOSICIÓ

Lo día sis d' aquest mes, que era el senyalat pera tancar lo plasso d' admissió dels quadros y demás obras artísticas que han de figurar en la próxima Exposició de Bellas Arts, era de veure lo brugit que regnava en lo Palau de dit nom. Artistas que sortían ab la cara riallera, satisfets d' haber finit sas obras y habellas entregadas; artistas que entravan ab lo quadro sota 'l bras si era de petit tamany, ó be acompanyats de carretó ó carro, que de tot hi había, si las dimensions de la obra s' ho requería. Los vells confiats en l' alcáns de sas produccions fins veyan ab indiferencia tal acte de sa vida artística com es lo de portar aquelles á la admissió; los joves, com si diguessen, los de la primera volada, entre 'ls quals n' hi ha que s' enlayran molt, mostravan en sa cara aquella mena de sensació que produheix lo desconegut que s' espera, y sortían del Palau, girant la vista enrera com si volguessin atravessar ab sas miradas aquellas groixudas y no per xó fortas parets, fins arribar á sas obras y dirlis: Ay fillas mevas, ¡quina será la sort que us espera!

Finida l' admissió, lo jurat de idem comensará sa tasca, que per cert que es una de las més necessarias á menos que los fins d' una exposició fossen los de distreure la vista del espectador, fentli contemplar lo bó y dolent barrejat en tals extrems que la majoria s' hi veurían en un bull de poguer apreciar. Lo jurat d' admissió es sumament necessari, no ja porque l' espectador pugui trobarse ab una bella y ordenada selecció, sinó també perquè el jurat calificador, lo que ha de otorgar los premis y recompensas merescudas, no perdi

vanament los temps apreciant ó buscant lo valor artístich á cosas que no 'l tenen.

Aqueixa dualitat de jurats, va fer sentir á un amich meu un dupte no del tot infundat.

—¿Perque—va dirme—no ha de ésser un mateix lo jurat d' admissió y lo calificador, perquè no ha de formar una sola entitat y no han de ésser uns mateixos los que judiquin sobre si la obra á de ésser ó no admesa y los que diguin quina d' ellas mereix l' honor de ser premiada? No cab dintre de lo possible que lo jurat calificador hagués otorgat sisquera fos un accésit, no ja un premi, á obras rebutxadas pel d' admissió?

No sé, vaig contestarli, si es cert ó no que formin dos cossos distints los dos jurats, ó si 'n formen un sol. En las circunstancias d' aquest fi de segle, me es imposible, t' arribaré á dir, fins lo veure més de tres personas reunidas. La frasse aquella de bons canonjes pero mal Cabildo, es tan certa y recerta; que per xó experimento aquell sentiment de repulsió á las reunions de personas que tendeixin á un fi. Discrepan la majoria de las vegadas, y per consideracions mútuas fan que sí ab lo cap unint sos pensaments ó sía sas decisions, que aqueix es l' efecte exterior. Per xó quant sento á dir: lo jurat d' admissió, lo jurat calificador, m' hi tombo d' esquena y no 'n vull saber res.

Si en veritat de veritat fosen distintas personas las que formesin los dos jurats, penso com tu; si fossen iguals res mes ben fet al meu entendre, á menys que d' ésser distints, se nomenessin al primer jurat de calificació general, y al segon de calificació especificativa. Lo nom en veritat que es mol rimbombant y fins te lo soroll de nom d' específich químich. Res més apropiat si 's fixa un en la relació

mercantil dintre la qual se mou la major part de l'art de nostres d'ías.

Aixó vaig contestarli á mon amich duptós, y crech que estava en lo cert. Que no m'hi capfeco en lo jurat, cosa es ben certa; en primer lloch per lo que he dit, y en segón perquè equivocat ó acertat, formo lo meu criteri propi sobre lo que contemplo y de las decisions dels jurats ne faig cabal sols com á satisfacció de una curiositat: crech que no soch jo sol; son molts los que com jo obran, y fan molt bé.

De doscentas passavan las obras rebutxadas en la darrera exposició, entre las que s'hi contavan algunas acreditadas per firmas conegudas, no es que vulgi dir que aixó los donga crédit, mes vaja, sempre hi apostaría la ma ab que escrich, que valdrían mes que aquell quadret de dos pams, firmat per En Reoyos, en el que unas monjas, la cosa mes impossible, conversavan ab uns pagesos de cartró retallat, sobre un fondo format per una esglesia decantada cap á la esquerra com la torre inclinada de Zaragossa, y uns núvols de paper blanch enganxats sobre un cel més blau que 'l almidonatje de la roba. ¿Y quin dupte hi ha que serían millors que aquells barcos negres reflexats sobre un mar verdaderament vermell quin reflexo era idéntich á lo reflexat de tal manera que donant la coincidencia de que l'horitzó venía en mitj del quadro, si se li donava la volta al revés, ningú ho haguera notat?

Lo criteri individual en eixas materias, entench que es lo millor criteri; lo criteri socialista dintre de l'art es impossible: l'enteniement y la imaginació en aquest cas, deixan de ser lo que son pera convertirse en indiferents miralls que reflexan lo que al devant los hi posan.

De tots modos no es petit l'interés que reyna esperant l'obertura de la Exposició, y si 'ls artistas han terminat ja sa tasca, are comensa la de las modistas y la de las noyas de la bona societat, que dihen algúns, com si la societat dels pobres fos dolenta. ¡Quina feynada en preparar *toilettes*, quina en comprar llassos, cintas, sombreros! Jo os recomano per xó que si aneu á l'Exposició y sentiú á algú dir: ¡Qué es *cayo* aixó? avans de assegurar que alló ó deya per un quadro, mireu entorn vostre si hi ha alguna noya maca. Perque per molts, las exposicions d'obras artísticas, se converteixen en exposicions de naturals.

FREDERICH P. VALLÉS.

Barcelona Avril, 98.

IMPORTANCIA DE LAS

ARTS Y DE LAS LLETRAS

MISSIÓ DE LA OBRA ARTISTICA

IV

En l'article anterior, de la necessitat del cultiu armónich de las diversas facultats del home, 'n deduhía la importancia de la obra literaria y artística. El sentiment anhela recrearse constantment en la contemplació de la bellesa, com la inteligencia trevalla per la consecució de la veritat, la voluntat desitja obrá 'l bé, y l'organisme en general en son instinct de vida demana l'imperi de la justícia, es dir que cada ser puga disposar dels medis necessaris á la consecució de son fi.

La obra artística, ó siga la realisació de la bellesa per l'home, no pot manifestarse contraria al conjunt armónich del organisme humá, ni als fins que aquest persegueix; divent per lo tant sa missió está en consonancia ab la del progrés en general.

La obra artística ha de ser filla de un acte espontani, producte de la inspiració, ó siga del amor á la realisació de un assumpto, y si be reclama cert trevall, no ha de ser forsat, ni degut á freda reflexió.

Obra humana, ha de ser bona, ha de ser verdadera, no ha de ser contraria al ordre universal: y ha de tenir aquestas condicions porque l'art independent de las demés manifestacions de la activitat humana, no existeix.

L'art obra per medi del sentiment, mes sos cultivadors ens comunican determinadas ideas, ó determinats sentiments; la obra artística, está animada per un determinat esperit; y aquestas ideas y aquestos sentiments, no han de ser contraris á la armonía del univers, y aquest esperit ha de ser el mateix que animi 'l progrés de la humanitat, l'ordre universal.

L'artista tenint en compte las ideas exposadas, se proposa unas vegadas solsament realisar estéticament un assumpto, degut á la ventatja que te pera que surti una obra hermosa. El pintor que impresionat per la bellesa de un bosch, de una platja, ó de una montanya, ne fa un cuadro copiant la naturalesa se trova en aquest cas; l'expectador experimenta una fruició estética, que no es igual á la que experimenta al contemplar la realitat; porque en el cuadro no sols s'hi veu aquesta, sino que s'hi ha de veurer transparentada l'ánima del artista.

Altras vegadas un principi especial mou al artista: un sentiment determinat embarga son anim, y 'l vol exposar, ó vol presentar un fet per son sentit filosófic, moral ó religiós: y en un y altre cas son obgecte principal no es solsament la realisació de la bellesa, sino que 'l principi especial contingut en el sentiment ó en el fet, te 'l principal interés per l' artista. El poeta que plora 'ls mals de la patria, ó que relata un fet de caracter moral ó patriótic, no 's proposa únicament realisar la bellesa; sino que 'l mou principalment lo sentiment patriótic, ó 'l principi de carácter moral, mes ha de tenir en compte que sino realisa la bellesa, la obra no será artística.

Y per fi, hi ha casos en que lo que l' artista 's proposa, es de aplicació immediata, com sucseheix sempre en l' arquitectura, moltes vegadas en la oratoria, y algunas en la poesia lírica y en la música, sentne exemple 'ls cants bélichs. L' impuls que anima al artlsta en aquestos casos li comunica un nou esperit de vida que 's combina ab lo sentiment estétich.

En los casos mencionats, la missió del artista no será sempre la mateixa: dependeix de que 's proposi, realisar únicament la bellesa, ó al mateix temps un altre fi que tinga aplicació de moment, ó en lo pervenir.

Mes pocas vegadas l' art ha estat separat de las demás manifestacions de la activitat humana; sino que en la historia 'l veyem servint als grans interesos socials.

No n' hi ha prou ab que contribueixi á perfeccionar el sentiment estétich, es precis que porti també son gra de sorra al gran edifici de la civilisació y del progrés de la humanitat.

De moltes maneres pot arribar l' artista á n' aquest fi: ja presentant en forma plástica y que impresioni 'l sentiment, las grans concepcions científicas que d' altre manera no arribarían á las multituds: ja presentant de manera que fassin impresió las miserias actuals, á fi de que penetri en las inteligencias y s' apoderi dels cors l' afany de millora, pera que ditas miserias no sigan possibles.

Las grans concepcions religioses han sigut mes fácilment compresas quan l' art s' ha apoderat d' ellas.

De desitjar es que 'ls artistas moderns s' apoderin de las novas concepcions sociològicas, fentlas arribar á las multituds pe 'ls medis poderosos de l' art.

Y no solsament l' artista te que servir de intermediari entre 'l sabi y la generalitat, sino que te de fixar la atenció de la ciencia en lo que reclami millora.

El sentiment se impresiona devant de una manifestació del dolor, y l' artista contribueix á que tots els homes sentin aquesta impressió, presentant un cuadro del dolor humá: l' afany de la perfecció fa que 'l sabi estudihi la manera de evitarlo en lo successiu: y en cas que sigui possible 'l remey de moment, mou la voluntat en aquest sentit, pera que l' amor al próxim se manifesti practicant la caritat.

No puch resistir el desitj de mencionar un fet que passá fa alguns anys á Barcelona, en que un home de lletres al contar una desgracia ocorreguda á una pobre familia, promogué una explosió caritativa. L' Emili Vilanova ab aquella gracia especial que fa venir las riallas als llavis, donant al final una nota sentimental que fa sortir las llágrimas dels ulls, contá la última festa de Sant Crispí que celebrá un pobre sabater, víctima de un accident el mateix día de la festa. La familia quedava en la miseria: gracias al artista, no li faltaren socors. ¡Hermosa missió la del art!

Y quan á consecuencia de poesias é himnes patriótics, un poble s' aferma més en lo sentiment de la patria ¿no es també hermosa la missió del art?

¿Y quan lo sabi trova la manera de extirpar un dolor que l' artista li ha posat de manifest?

Es gran y civilisadora donchs la missió que correspon á la obra artística y á la obra literaria. Sempre donar satisfacció al sentiment estétich, y casi sempre fomentar el progrés reclamant la atenció dels sabis; pera que 's fixin en las miserias socials, ó fent coneixer á las multituds las grans concepcions religioses, filosóficas y científicas.

Queda aixís tan plenament demostrada la importancia de las arts y de la literatura, que 's poden donar per terminats aquestos articles; porque si s' hagués de esperar á acabarlos, á que la materia estés agotada, per temps encaire 'n tindriam.

R.

=====

Á MOS BONS AMICHS

Y ESTIMADÍSSIMS COMPANYS DE PALAMÓS

Ja á sos brassos, companys, la llar me crida,
y est racer hont vingui á cercar la vida
jo deixaré recantme de tot cor;
mes al darvos l' adeu de despedida
me emporto grat recort.

Que m' emporto la flor mes encisera,
la perfumada flor d' amistat vera
que m' oferireu y m' heu dat de grat;
jo us ho he agraït, amichs, y també entera
la meva us he donat.

May més, may més, mon ànima amorosa
podrà oblidar aquesta terra hermosa
que besa 'l mar llatí,
com besa 'l fill la mare carinyosa
que gronxa suau lo brás, fentlo dormir.

Al donarvos l' adeu ¡quina recança!
pero 'm queda, companys, una esperança,
que 'l Deu etern que regua en l' ample espay,
Ell qu' es de tots amorosíssim pare,
farà que l' amistat que 'ns uneix are
sigue una flor que no s' esfulli may.

NARCÍS DE FONTANILLES.

~~~~~

L' OLI DE LLUERT

(REMEYS POPULARS)

I

Pobre Blay! si n' estava de desesperat! La Paula, la companya de tota sa vida, la dona ab qui s' havia unit ab llassos indisolubles feya més de quaranta anys, se moria, y se moria sens remey si Deu no obrava un miracle.

Allí estava estesa sobre un llit de peus de gall, en una malfega que contenia sols uns quants brinchs de palla estantissa y florida; cuberta 'l cos ab un tros de drap d' un color indefinit que volia ser un llansol y una manta de bou bruta, vella y esfilagarsada; exalant continus xemechs, rogallosa y ab una respiració curta, afanyosa y frequent.

Una inflamació y mal de costat (*pleuro-neumonia* científicament) la portaria prompte al cementiri. Y aquell metje tan sanch-fret que no havia sabut encare trobar lo medi de trau-rela aquella massa de plom que l' ofegava y no la deixava respirar: sangoneras, manxiulas, emplastas, unturas, ploure sobre mullat, mes mal allí 'hont ja n' hi havia prou.

Pro no, en Blay no la deixaria morir. Ja que 'l metje no sabia trobar el remey, ell lo trobaria. ¡Vaya si 'l trobaria! No recordava quan, pro ell estava segur que un jorn la Margarida, la masovera del mas Blanch, se curá d' un fort mal de costat ab un oli compost per la llevanera del poble.

Pensarho y fer camas ajudeume cap á casa la llevadora fou obra d' un moment. No reflexioná que mentres seria fora la Paula podia

morirse, sola, abandonada, sens una ma que li dongués una gota d' aygua pera refrescar sa boca y llengua, secas com una rusca.

La distancia de la masia al poble, qu' era de mitja horeta, en Blay, ab sos trenta y pico d' anys á cada cama, la recorregué en menys d' un quart.

Per desgracia la llevanera no era á casa. Aquell día batejavan l' hereuhet de ca 'n Serra de montanya, n' hi hauria per rato, puig allí tindria lloch una festassa de cal ample. A ca 'n Serra tiravan la casa per la finestra.

La llevanera?... al menys serian estrelles eixidas quan arribaria á son casal. Oh! y sobre tot ella que quan agafava las cartas y estava un poch si *son flores no son flores* no acabava may. Son marit no tenia la clau de la caixa, *sancta sanctorum* ahont guardava ella tots los medicaments. Y encare que l' hagués tinguda aneu á saber quina era l' ampolla del oli del malt de costat, allí 'hont hi estaban á dotzenas.

Mitja horeta mes de camí y cap á ca 'n Serra de montanya falta gent. La festa del bateig estava en son periodo álgit, la llevadora fou interrompuda en son predicot número mil per en Blay que assedegat, febrosench, ab la suhor regalimantli cara avall y trayent la llengua dos pams fora de la boca li demaná per tots los sants del cel qu' immediatament li dongués la clau de la caixa ó li anés á buscar l' oli que curava 'ls malts de costat, puig la dona se li moria. La llevanera que per res del mon hauria deixat aquell *gaudeamus*, del qual d' un cap d' any á l' altre n' entravan pochs en lliura, entregá la clau del *sancta-sanctorum* al pobre Blay perque 'l marit li dogués de la caixa l' ampolla que feya sis, contant per la dreta, y qu' era la del oli de lluert, remey segur eficás é infalible contra las inflamacions y mals de costat.

II

No existeix comarca sense sos remeys populars, nomenats vulgarment casuláns.

Molts d' ells los metjes no 's desdenyen d' aplicarlos, puig sos efectes fisiològichs y terapéutichs son coneguts y ajustats á la rahó y experiència. En cambi n' hi han molts altres que per més que un barrini, busqui y rebusqui. no se 'ls hi sab veure la punta per cap concepte.

¿Qui no ha empleat ó vist emplear alguna volta l' oli de lluhert ó llangardaix? (*La certa*) de la casa payral dels lacértits, ordre sauris, clase réptils en los mals de costat?

Lo que molts deuhuen ignorar es l' origen de tal remey.

¿Preguntan si jo 'l sé? Vaya, ja ho crech. No 'm va costar poch trobar la font; pro com caminant caminant se va á Roma y la perseverancia y paciencia tot ho alcansan, vaig lograr un día traure 'n l' aygua neta y averiguar com va venir al mon l' oli de lluert.

El Cané inventor de l' específich fou un pagés qu' á principis d' aquest segle vivía en una masía de Santa Susagna de Peralta, poblet de dotze ó tretze casas situat á una horeta de La Bisbal.

Lo bon home convensut—com realment es aixís—que la carn de llangardaix, sargantana, serp y altres réptils es molt bona y sanitosa, quan la seva dona era rexentparida no empleava per ella altre caldo que l' d' aqueixes bestioletas.

Una nit á sa muller que se trobava en aquest cas, li sobrevingué un fort mal de costat. El pobre no sabia com donarli alivi, lo dolor era tan viu que la pacient posava 'l crit al cel. Anar á la vila á buscar el metje era impossible en aquelles horas. Ademés mentres ell será á buscarlo ella se podia morir. Que farém, que dirém, quan á lo millor, no tenint res més á ma, que un tupinet de caldo de llangardaix que 'n aquell moment anava á donarli, agafa un drap, lo mulla en el líquit y l' aplica en el costat dolorit. Com posar oli en un llum, al instant desapareixé 'l dolor.

No hi havia cap dupte, la casualitat li havia demostrat que lo llangardaix era un específich contra 'l mal de costat. Lo recomaná en altres cassos semblants y sempre 'l mateix éxit.

Com succehiex á tots los nous descobriments que lo curs dels anys los rodoneix y perfecciona, l' específich de referencia no podia faltar á n' aquesta lley. El vehícul del medicament qu' aváns era l' aygua y 'l medi de prepararlo l' ebullició, ab lo temps un reformador substituí la primera per l' oli y l' última per la maceració. Quedant finalment demostrat, per un tercé, que com més anys permaneceix 'l sauri dintre 'l líquit, mal que 'l usarlo fassi caure en basca á tots los que rodejan al malalt y produhir més ganyotas al metje, quan aquest ha d' aplicar l' orella sobre la paret torácica empastada d' aquella aromática essencia millor.

Tals han sigut las vicisituds perquè ha passat un remey tan excelent, remey que tan ben sentada te sa reputació en tota nostra comarca.

III

¿Y la Paula, la dona de 'n Blay á qui 'l metje donava per morta—preguntarán vostés—curá de la pleuro-neumonia un cop son marit li ha gué aplicat l' oli de lluert?

Resposta: Si senyors, l' específich no falla may, va curar, han passat d' aixó deu anys, avuy la Paula ne te vuitanta y va més trempada que un all.

ROMUALDO VIDAL.

Palafrugell Avril del 98.

À UNA NENA

Escolta: lo que diuen per la vila potsé encara no ho sabs.

Contan que un jorn reunidas las ondinas en son palan que tenen dins del mar feren una juguina, nna monada, un bebé primorós y delicat.

Modelaren son cos de mareperla de esbelta forma, maravella d' art, posárenli per boca una petxina y per llavis li orlaren de coral, per dents bocíns menuts d' alba madrépora, per ulls duas perlas negras de Ceylán.

Vestirenlo ab blanquíssims vels d' escuma, en tou bressol d' esponja 'l van posar; ab infantivol pler sempre hi jugavan y una tarde tranquila, cap al tart; sense sapiguer com lo varen perdre; lo cercaren, mes fou treball en va.

La renglera d' onadas que 'l bressavan á terra 'l varen dur surant, surant, l' escupiren damunt de l' àurea sorra y 'ls teus pares allá 'l varen trobar.

Jo aixó no ho crech, pro sé que quan contemplo ta boca y ulls y cútis delicat m' apar que son ab perfecció assombrosa nacre, perlas, madrépora y coral.

JOAN BTA. CAMÓS.

ADVERTENCIA

A fí de regularisar la marxa d' aquesta Administració, preguem á nostres subscriptors de fora de Palamós se serveixin, ab la major brevetat possible, reembossarnos de la suscripció d' aquest trimestre (Mars, Avril y Maig), quin import de 2 pessetas, poden enviarnos en sellos de franqueix ó bé indicarnos persona d' aquesta que 's fassi cárrech del pago de dita cantitat.

L' Administrador.

NOVAS LOCALS

Al arribar aquet número á las mans de nostres subscriptors, probablement ja 'l tró de guerra haurá retrunyit per lo mar de las Antillas.

Espanya ha fet tot quan humanament ha pogut, sens perdua de son honor, per evitar que l'humanitar s' entregués á escenas de carnatge. No es donchs nostre la culpa, si per malvolença y perfidia, las veus de la rahó, han degut esser substituïdas per las mortíferas dels canóns.

Altres volta se dona en la historia dels pobles lo cas de lluytar devant per devant y ab feresa, d' una banda 'l dret, d' altre la força. Mentres una y altre se combatin ab sanya, la humanitat no haurá dit sa última paraula, y s' endoldrá.

Deu favoreixi que lo prompte triomf de las armas espanyolas, que s' han desenvainat sols al convéncers de que hi ha poble que son dret lo fia en sa forsa.

En totas parts ha sigut molt ben acullida la subscripció nacional pera l' augment de nostra marina de guerra: si tan lloable idea troba resó en nostra vila, com es d' esperar, posarém las columnas de LA SENYERA á la disposició dels que 's proposin portar la iniciativa.

Fundantse en lo que prescriu l' article 190 de la ley municipal, va demanar D. Nicet Casanovas esser reposat en son càrrech de regidor municipal, á lo que dongué compliment lo senyor Alcalde.

Nostre benivolgut amich lo jove en Ernest Escobar que juntament ab lo seu germá en Joaquim partirá prompte pera Sevilla, ha tingut la galanteria de fer ofrena á la redacció de LA SENYERA, com á penyora de bon recort, d' un artístich estudi al carbó, especialitat á que 's dedica nostre amich.

Lo dibuix del senyor Escobar posa de relleu totas sas envejables condicions per lo conreu de l' art, y en res desmereix de altres obras del mateix autor, que com *Romeo y Julieta*, *Otello*, *Atala*, y un clar de lluna á la cala dels *Canyers* ó *Punta d' en Perris*, tan sólida reputació artística han conquistat al senyor Escobar, á qui doném mil mercés per la distinció ab que 'ns ha honrat.

Se havia dit que 'ls estanquers tenian ordre de no acceptar cap billet de Banc de 1.000 y de 500 pessetas, pero aixís en absolut, no es pas certa aytal noticia.

Lo que hi ha es que 'l representant en lo Baix Ampurdá de la Companyia Arrendataria ha pregat als estanquers que no l' hi fassin los pagos ab bitllets de las esmentadas quantitats, per quina rahó alguns estanquers s' han oposat á rebren.

Dissapte estigué á Palamós ab l' objecte de

visitar las obras que se fan en terrenos del cementiri vell, lo senyor Vicari General de la Diócesis, Dr. D. Ramón de Font, Pbre.

Diumenje al matí fou portat ab regular acompanyament y ab asistencia de l' orquesta, lo Sant Viátich als malalts que no pogueren complir ab lo precepte Pasqual.

No haventse pogut portar á cap la constitució d' un Montepio pera la Guardia Civil, per quin fi molts particulars tenian entregadas algunas quantitats, s' ha preguntat als donants l' us que pensavan are fer d' aquellas, haventhi hagut qui las ha deixadas per los orfes del Institut, altres per los orfes de la guerra, y molts que varen demanar son reembols.

Havém observat que no es sols la pedrera del carrer de Llevant lo puesto que algunas donas utilisan per safreig, sino també 'l rech de sota 'l Cassino de la Unió, lo qual tenim entés qu' está terminantment prohibit.

Al cridar la atenció de nostre Sr. Alcalde sobre aquet particular, l' hi pregariam també mirés d' evitar que 's convertís en dipòsit de bruticia lo puesto del costat del embarcadero, per lo que are no 's pot passar sens que l' olfat se 'n resenteixi.

Los días de Pasqua va estar exposat en un dels aparadors de la drogueria que te D. Félix Plá en lo carrer Major un cuadro al oli del jove pintor Eduard Bill-Iloch que representa la pintoresca rada de La Fosca.

En conjunt resulta una obra acabada, molt justa de dibuix y colorit.

Aquellas montanyas veladas per l' atmósfera del segon terme, la transparencia de l' aygua, la perspectiva entre la platja, 'l cap de Sant Esteve y 'l de Castell y las illas Formigas destacantse en l' horitzó, fan d' aquest cuadro una marina prou recomanable, género pe 'l que son jove autor sent predilecció y que per alguna altra que li havem vist podem assegurar que continuant per aquest camí algún dia podrà trauren profit.

En la reunió general que la germandat «La Protectora» celebrá 'l dia 14 del corrent pera la elecció de la nova Junta Directiva, resultaren elegits los senyors següents:

President, D. Joseph Casanovas y Simón; *Vispresident*, D. Enrich Oliu; *Comptador*, D. Lluís Oliu; *Tresorer*, D. Joseph Ponjoan; *Vocals*, D. Joseph Marturiá y D. Joseph Arena; *Secretari*, D. Lluís Saló; y *Oficial de Secretaria*, D. Emili Serviá.

Havem tingut lo gust de saludar en nostre redacció al Director de *La Comarca Federal* en Narcís Durán Juera, á qui aghrim los mots d' elogi qu' ha tingut per nosaltres.

Ultimament s' ha arreglat ab terra y runa lo carrer Major. La circumstancia de servir aquest carrer d' escorro á las aigües de la part

alta de la vila, nos fa témer que las pluhas lo malmenarán de nou com ha succehit fins are.

La societat coral *Lo Progrés*, que dependia del *Centre Federal*, ha prés l'acort de constituirse en societat indepent y llogar un local pera sa instalació.

Li desitjem molta prosperitat.

CARTA CURTA

EN LA QUE 'S PARLA DE UN HOME QUE NO ES LLARCH

A FRA. LLATINS.

Frare caríssim: Un article curt me demanas per omplir un buyt del periódich, buyt massa petit pera ferhi cabre cap dels originals que tens en cartera, y la veritat, m'has posat en un conflicte.

Regirant tots el datos que guardo en mon calaix, no 'n trovo cap apropósit: tots donan molta tela.

Aixís es que com no 't parli d'en Perico que de llarch no 'n te res, no sé com ferho. Y encare si hem d'anomenar la pipa, indispensable apéndix de tal personalitat desde l'any setanta, tu sabs que curta no ho es pas. Lo mateix que la barba, rogenca com tot lo seu pel, que si be no es llarga com la de un patriarca, ho es prou pera tenir un moviment oscilatori quan de la boca situada sobre d'ella, 'n surtan aquells discursos ab els que dona idea de la manera com la esquadra espanyola ho ha de fer, pera tirar á fons als acorassats nort-americans. Per cert que aytals discursos tampoch son curts, no poguentse per lo tant tractar d'ells en aquesta carta. Tampoch puch parlar de la fitora porque es tan llarga y la sol allargar tant que sempre arriba á clavar-se en els llobarros que passen devant seu.

Solsament, donchs, puch parlar del home en lo referent á la talla física; pero com en Perico, no es tal Perico si se li treu la barba, si no fuma ab pipa (quina cantitat de tabaco que ha consumit, podeu figurar si es grossa) y si no fa discursos acompanyats ab els planos dels ports y dibuixos dels barcos, y si 's té en compte lo que ell diu, que si tingués alguns milions, altres serían sas disposicions, resulta que ni tractant de un home curt se pot fer un article curt, per quina rahó faig aquí punt.

Si 't serveix aquesta carta, tú mateix, si no, crémala y no tornis á posar en conflicte á ton affm.

FRA. DIABLE.

En ma celda á 20 de Abril de l'any 1899 de la Encarnació.

Desde Palafrugell

Per tots los cafés y cassinos, no se sent altre cosa, que comentaris sobre l'asumpto hispano-yankee. Es tant l'interés ab que se ha prés aquí, que cada dia liandén de l'estació

del tranvía, está ple com un ou, de gent qu'está esperant l'arribada del diaris.

La pasada setmana, fou atropellat, per lo tranvía, un carro carregat de sorra, siguent esclafat lo matxo y resultant sá y bó lo carreter.

Lo divendres, 15 del corrent, després de una llarga malaltia, deixá d'existir la que en vida fou na Margarida Talladas, Viuda d'en Matías Serra, mare de nostres benvolguts amichs, en Martí y en Baldomero, Serra, á ne qui y á sas benvolgudas y distingidas familias, lis enviém nostres més corals sentiments de condol, al mateix temps que preguém á Deu, pera que los hi concedesca la resignació necessaria pera sofrir tan amarga pena.

Se han inaugurat ja, los balls d'entrada qu'es fan á la sala d'en Cramany, siguent molt concorreguts.

Lo dimecres d'aquesta setmana 's va casar lo nostre estimat amich en Carles Serra ab la hermosa y simpática senyoreta, na Lluïsa Escarrá. Desitjem á los dos nuvis una inacabable lluna de mel.

La diada de diumenge, la passarem, entre mitj de vent y pluja, siguent per aqueixa causa molt concorreguts los cafés y cassinos; també ho fóren lo ball de cap de mes del *Centre Fraternal*.

M'han assegurat que lo primer de Maig, s'estrenará lo nou gas d'hulla. Aixís sí, qu'estich segur que tots benahirém á n'en Cristia per tant important mellora.

Vuyt son los soldats, que han estat socorreguts per la junta creada per aixó, durant lo temps que vá del 20 de Novembre de 1897 al 15 d'Abril de 1898. Quedan existentas en la caixa de la junta 932.67 pesetas.

JOAN LINARES.

20 Abril 1898.

REGIONALS

Tením noticias de que á La Bisbal ha minvat notablement lo *dengue* quina epidemia s'hi ha ensenyorejat bon nombre de setmanas.

Un sindicat estranger se proposa construir sense subvenció del Estat lo ferrocarril de Lleyda á Fransa pel Noguera Ribagorzana y Vall d'Aran, á quin efecte s'está fent sobre el terreno la comprobació dels estudis de dita vía.

També 's parla de la construcció d'un tranvía eléctrich de Fraga á Lleyda per la Granja d'Escarp, Masalcoreig. Serós, Soas, Aytona, Torres, Alcarraz y Sudanell.

Llegió d' Honor, instituïda á França per Napoleón I, el 18 de Maig de 1802 (29 floreal, any X) pera recompensar los serveys militars y los d' aquells que s' distingeixen per son saber, son talent, sas virtuts, etc. Sos graus son, *membre, caballer, creu y gran-creu, gran-oficial y gran canceller* de la *Llegió d' honor*. Sas insignias, quin color es lo *vermell* son: un *llasset*, un *botó (?)*, una *estrella* en 5 puntes per los graus de *creu y gran-creu*, una *banda*, etc.

Palms académiques, condecoració francesa instituïda per recompensar los mérits y talents distingits. Lo color de las insignias es lo *vert*.

Mérit agricol, ab que s' acostuma á premiar á França los eminents serveys tinguent mes ó menys relació ab cuestions agrícoles; las insignias son de color *groch y blanch*.

Francesas antigas molt importants, però sense valor ó efecte avuy día:

Toisó dels tres toisons d' or, instituïda per Napoleón I, el 15 d' Agost de 1809, afí de recompensar los serveys civils y militars. Debia tenir cent grans caballers, quatre cents comandadors y mil caballers; pero las solas nominacions que tingueren efecte, foren las de gran canceller, y de gran tesorer.

Sant Miquel, condecoració militar instituïda en 1462 por Lluís XI. Al començament fou acordada solçament á la mes alta noblesa, pero Lluís XIV la doná també als literats y artistes célebres. Fou una de las sis ordres reials conservadas per la Restauració.

Sant Lluis, ordre militar fundada en 1693 per Lluís XIV per recompensar als oficials de son exercit. Les condicions d' admisió eran d' esser católich y d' haver servit sobre mar ó sobre terra com oficial duran deu anys. La creu de l' ordre tenia vuyt puntes y era d' or, ab flors de lis als quatre ánguls. Eixa ordre, sense haber sigut abolerta, es trobá, desde 'l desterro de la branca hemen dels Borbons, en estat de suspensió.

Sant-Espirit, fundada per Enrich III. Se deya *creu de Sant-Espirit*, la creu d' or que 'ls caballers de l' ordre portavan penjada ab un cordó blau y s' anomenava solçament *Sant-Espirit*, la creu brodada de plata que los membres de grau inferior portaban sobre 'l vestit ó sobre 'l manto.

Aguila negra, y *Aguila roja*, dos condecoracions de Prussia. La primera, fundada en 1701 es de la familia reyal y la mes elevada del reyalme. No s' pot obtenir fins després d' haver tingut la segona que data de 1705.

A Alemania hi ha encara la *creu de ferro*, la condecoració mes elevada en l' ordre militar y molt rarament donada.

Aguila Blanca de Polonia, fundada en 1705 y reunida, després de las darreras desdixas de la Polonia, á las condecoracions imperials russas.

Aguila d' or, condecoració de Wuttemberg, creada en 1702.

Annonciata, condecoració militar creada en 1369 per Amadeo VI compte de Saboya; eixa ordre ha tingut per membres una multitud de senyors de la més alta noblesa.

Ordre de la Jarretière, instituïda per Eduard, rey d' Inglaterra l' any 1344. No te més que 25 caballers, fora del rey, que n' es lo gran mestre, y tres oficials que son: lo prelat, —lo bisbe de Winchester—; lo canceller—lo bisbe de Salisbury y lo secretari—lo degá de Windsor.—Portan una lliga-cama de vellut blau á la cama esquerra, y sobre aquella hi ha gravada la divisa: «Honni soit qui mal y pense.» —malehit siga qui en pensi mal—y una cinta blava de l' espatlla esquerra á la dreta y al extrem hi penja una medalla d' or de Sant Jordi.

Sobres l' origen qu' hagi pogut tindre aquesta ordre, hi han forsas versions pero la que nosaltres donarém sembla que es la que mes fonamen tinga.

Va esser establerta en honor de la comtesa de Salisburi, á la que ballant l' hi va caurer una lliga-cama. 'L príncep Eduard la va cullir y l' hi va passar, excitant aytal acte de galanteria, las miradas y somriure picaresch de la concurrencia aristocrática: Llavors Eduard pronunciá las paraulas que son l' ensenya de aquesta ordre.

També es molt generalisada la creencia de que la *Jarretière* va esser instituïda en remembrance de la victoria de Crecy, allá 'hont ell 'l príncip Eduard maná replagá sas forsas, fent 'l signo ab la seva propia lligacama. En tal cas la divisa de l' ordre, voldria fer alusió á las pretencions d' Eduard al trono de França.

Toisson d' or. Instituïda á Bruges en 1429. Es una cadena d' or en forma de B. Primer comptava 24 cavallers, després 31, després 51 y avuy un nombre il-limitat. Lo rey d' Espanya n' es el quefe en sa qualitat de duch de Borgonya.

Ordre de Sant Jordi. Es rusa. Fou instituïda per Catarina II: eran de quatre brancas d' or, esmaltadas en blanch, tenint en sos mitjos un escut en 'l que hi han un Sant Jordi á caball, aplastant un dragó.

També á Baviera hi ha una ordre de Sant Jordi instituïda en temps de las Crehuadas per Othon III: en 'l dret hi ha una imatge de la Concepció y al revés una de Sant Jordi.

A Rusia es trova també l' ordre de Sant Estanislao; al Japó la Crisatema que l' estiu darrer va esser donada á Alfonso XIII y á Espanya, Isabel la Católica que la poseheixen entre altres molts, 'ls moros de l' embaixada que va portar en Sidi Brisha; Sant Fernando, Sant Hermenegildo y altres.

A Catalunya may n' havém tingut cap: la condecoració del poble catalá es 'l trevall. Es sens dupte la menys vistosa, y la mes honrada.

V.

EXTRANGER

Tots los pertódichs extrangers, principalment los parisiens, omplen gran espay al tractar la cuestió hispana-yankee, essent notables entre tots, los escrits del acreditadissim Wisht en *Le Figaro*, que també te en favor d' Espanya la conciensuda ploma d' en Denis Guibert.

J. BURELL & C^{ia}

CONSTRUCTORS

Vila y Vilá, 117.—BARCELONA

Especialitat en Yachts,

Llanxas de vapor, Remolcadors, Canúas, Canots, Llanxas de Salvament, etc.

TALLER DE VELAMEN

Unich á Catalunya y á Espanya pera Yachts, tendas pera 'l camp, bany, cassera, etc.

Lonas inglesas y del pais

Direcció telegráfica, «**YACHTS**», BARCELONA

Casa constructora del bot de salvament de Sant Feliu de Guixols.

YACHTS fets per J. Burell: **Nitetis, Atlant II, Atlant I, Niobe, Conqueridor I, Conqueridor II**, del Real Yacht Club de Barcelona.

NIOBE, constructor Burell, 3 primers premis.

FRENO ZEPHIR

NO PNEUMATIC

Instalat en lo Cassino **LA UNIÓN** de Palamós.

Unich aparell practich qu' apreta sempre la tanca en son encaix, sens la mes insignificant remor, y evita per compert un tench de cop per forta que sia la corrent d' ayre.

Naumann Ciclos

La superioritat d' aqueixas máquinas s' imposa sobre totas las demás, puig en tots sos detalls tenen la mes absoluta perfecció.

Unich representant en aqueixa comarca.

Hugo Sanner

PALAMÓS

FABRICA DE GORRAS Y CORBATAS
DE

Pere Berta

Carrer MAJOR, 32.—PALAMÓS.

Estém acabant de confeccionar un variat y complert assortit en gorras d' estiu de la mes alta novetat.

CINTURONS per senyoreta, de gust últim y confecció esmerada.

CAMISAS, CORBATAS, COLLS y PUNYS de fil, etc.

Novetat, Varietat, Baratura.

LLIBRERIA Y CENTRE DE SUSCRIPCIONS
DE

Salvador Plaja Villena

Palamós.

Se serveixen tota mena d' obras á la bestreta y á plassos.

Representant á Palamós de la societat de **Informes comercials y cobros atrassats, comissions, consignacions y representacions dels senyors**

SATORRES y MADRENAS,

de BARCELONA.

Els Quatre Gats

Carrer de Montesión

Barcelona.

Local artístich. Café y begudas
d' inmillorable calitat.

La visita á **ELS QUATRE GATS**
es indispensable á tot bon "touriste,,

Excelent cuyna catalana.

Imprenta i Llibreria de L' AVENÇ
DE

Massó, Casas & Elias

Ronda de l' Universitat, 4.—BARCELONA

Cançons catalanes, harmonisades per

Enrich Morera.

Sant Ramon, Plany, El comte Arnau, El Rossi-nyol, Montanyes de Canigó, Els Segados, etc.

Una, dos rals.

Relotjeria d' en NARCÍS FERRER

Arrabal interior, n.º 1.—**Palafrugell.**

Relotjes de totas menas en preus y marcas.

Arracadas, anells y brasselets.

Objectes de metall.

Representant en Palamós, **FELIU CROSA.**

La Senyera

's ven á Barcelona al kiosko número 1, d' en
RAMON RIBES, Rambla del Mitj, devant del
Lyon d' Or.

Exemplar corrent, 0'15 ptas.

Grandes Almacenes

LAS INDIAS

17, Canuda, 19 y 21

(Cerca de la Rambla)

Estensas existencias.

Precios nunca vistos.

LANERÍA, SEDERÍA Y LENCERÍA

Sección de Sedería

Paño de Lyon, desde 3 pesetas metro.
Ratchimir, desde 3'50 id. id.
Surás, desde 2 id. id.
Faill francés, desde 3 id. id.
Damasés (gran novedad), desde 2'50 id. id.
Mantones blonda, desde 7 pesetas uno.
Salviasas, desde 5 id. id.

Sección de Lanería

Lana (novedad), desde 0'50 pesetas metros.
Armour negro, desde 0'90 id. id.
Casimir id. desde 1'25 id. id.
Lanas fantasía (para baile), desde 2 id. id.
Nubes hilo, desde 3'50 id. una.
Panls. lana suiza, desde 1'25 id.
Panls. bordados (para mano), desde 1 id. id.

Sección de Lencería

Sábanas (clase recomendables), desde 2 pesetas una.
Tohallas turcas, desde 0'25 pesetas una.
Madapolan, desde 0'25 pesetas metro.
Lienzo puro hilo, desde 0'75 pesetas metro.
Mantas algodón, desde 0'75 pesetas metro.

RIQUISIMA COLECCIÓN DE ESTAMPADOS PARA VESTIDOS.

Rosell y Barceló.--Barcelona.

